

ผลของโปรแกรมสร้างเสริมพฤติกรรม ความปรองดองสำหรับวัยผู้ใหญ่*

Effect of Program for the Development Reconciliation Behavior for Adults

อารี พุ่มประไพ¹, วารุณี อิน้องการ และ รัชต์วรรณ ตู่แก้ว
Ari Pumprawai, Varunee Inongkarn and Ratchawan Tookaew

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
Kasembundit University

¹Corresponding Author. Email: tukky1147@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมสร้างเสริมพฤติกรรมความปรองดองสำหรับวัยผู้ใหญ่ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานทำสวน และ พนักงานทำความสะอาดของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำนวน 43 คน ประชากรทุกคนเป็นกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ โปรแกรมสร้างเสริมพฤติกรรมความปรองดองวัยผู้ใหญ่ พัฒนาจากแนวคิดด้านจิตวิทยา 1. พฤติกรรมส่วนบุคคล พฤติกรรมระหว่างบุคคล 2. แนวคิดและกระบวนการสร้างความปรองดอง การวิเคราะห์สถานการณ์ภายในกลุ่ม เนื้อหาประกอบด้วย 1) สาเหตุของความขัดแย้งและแนวทางแก้ไข 2) พฤติกรรมส่วนบุคคล 3) กิจกรรมเสริมสร้างความปรองดอง ระยะเวลาการจัดกิจกรรม 12 สัปดาห์ รวม 30 ชั่วโมง 10 กิจกรรม ภายใน 5 สัปดาห์แรก และปฏิบัติงานร่วมกันอีก 7 สัปดาห์ ประเมินพฤติกรรมเสร็จสิ้นการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบ ประเมินพฤติกรรมความปรองดอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ paired t – test

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่าง เพศชาย 28 คน เพศหญิง 25 คน อายุเฉลี่ย 42.8 ระดับการศึกษา ประถมศึกษา หลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนพฤติกรรมระดับต้องปรับปรุง ร้อยละ 23.25 ลดลงเหลือ ร้อยละ 6.68 คะแนนพฤติกรรมระดับดี เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 30.28 เป็นร้อยละ 65.11 พฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลง คือ เมตตาเมตตาโนกรรม การคิดดี มองกันในแง่ดี มีความรัก ความเมตตาต่อกัน รู้จักให้อภัยต่อกัน คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความปรองดอง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: โปรแกรมการสร้างเสริมพฤติกรรมความปรองดอง; พฤติกรรมความปรองดอง; หลักสาราณีย-ธรรม

Abstract

This quasi experimental research aimed to develop the reconciliation behavior in adults. The experimental samples were 43 staffs of Rajabhat Suratthani University who worked as housekeepers and gardeners, the population were the samples. The experimental tool utilized was the curriculum for promoting the reconciliation behavior, it was aligned with psychological concepts: 1) personal behaviors, interpersonal behaviors 2) the activities to promote the conciliation behavior. The schedule of the intervention was 12 weeks, the 30 hours in 5 weeks were training activities and 7 weeks later they worked together as normal living. Data collection was performed by the questionnaire for the adult reconciliation behaviors, developed from Buddhist topic Saraniyatham 6. The conciliation behaviors were 1) body behavior 2) speech behavior 3) mind behavior 4) shared behavior 5) being unity 6) unselfish.

The reconciliation behavior data were collected before and after intervention. Data was analyzed by frequency, percentage, mean and paired t-test. The results showed that the sample were 28 male and 25 female, age average were 42.8, the education level were primary school. After intervention the reconciliation behavior in the low group were decreased from 10 persons (23.25%) to 3 persons (6.98%). The high score were increased from 13 persons (30.28%) to 28 persons (65.11%), it can be changed the behaviors for living together with love, unity, sympathy to one another, readiness for forgiveness. The mean score of reconciliation behavior after training was higher than before training with statistically significant at .05.

Keywords: Program of Reconciliation behavior; Reconciliation behavior; Saraniyatham

บทนำ

ปัจจุบันความขัดแย้งเป็นปัญหาที่พบเป็นประจำในสังคม และเกิดเพิ่มขึ้นอย่างมากภายในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับกลุ่ม กลุ่มกับกลุ่ม กลุ่ม/บุคคลกับองค์กร/หน่วยงานของรัฐ หรือในครอบครัว ชุมชน สังคม หรือ ประเทศชาติ สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากความเจริญเติบโตของประเทศ มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและวัฒนธรรม การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว วิถีชีวิตความเป็นอยู่ วิธีคิดของบุคคลแตกต่างกันตามพื้นฐานที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู วัฒนธรรมประเพณี สิ่งแวดล้อมทางสังคม รวมทั้งการได้รับบริการต่างๆ จากหน่วยงานของรัฐ ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นในทุกระดับ ดังนั้นความขัดแย้งจึงเป็นปัญหาที่มีความสำคัญต่อสังคมในปัจจุบัน ถ้าได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม ก่อให้เกิดการพัฒนาแต่ถ้าปล่อยปละละเลย หรือจัดการไม่ถูกต้องก็ก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทรุนแรง (Wattanasup, 2007; Phrapalad Somchai Damnoen, 2018)

จากการทบทวนวรรณกรรมแสดงให้เห็นว่า สภาพปัญหาความขัดแย้งในชุมชนและรูปแบบที่ใช้ในการจัดการแก้ปัญหา มีความหลากหลาย การจะส่งผลคนในชุมชนยอมรับว่าความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นได้ในการอยู่ร่วมกัน สามารถแก้ไขได้ ถ้าแก้ไขสำเร็จจะทำให้ชุมชนพัฒนาได้จริง ต้องยอมรับในหลักการ ได้แก่ 1) การไม่ได้รับความเป็นธรรมจากบริการของรัฐ 2) ค่านิยมต่างกันตามความเคยชินที่ปฏิบัติกันมา 3) ผลประโยชน์ขัดกัน 4) อุดมการณ์แตกต่างกันทำให้เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก แนวทางการแก้ไข 1) สันติวิธี การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยมีคนกลาง 2) การไม่จัดการปัญหา 3) การใช้ความรุนแรง (Rungthongbaisuree 2014; Paratrattanamongkol, 2011; Saesong & Yaebwoku, 2013; Daryl R. Van Tongeren et al., 2013)

แนวทางแก้ไขความขัดแย้ง มีรูปแบบการแก้ไขหลากหลายวิธี การจัดการความขัดแย้งที่เหมาะสมที่สุด ต้องเป็นรูปแบบที่คู่กรณีพอใจในการจัดการคือ รู้สึกชนะ – ชนะ ทั้งคู่ (Wattanasup, 2007) คงความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันหรือสามารถฟื้นคืนดีกันได้ ในหน่วยงานต่างๆ ได้ศึกษาการแก้ไขความขัดแย้งภายใน เช่น โรงพยาบาลบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ศึกษาการประยุกต์หลักสาราณียธรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองในการปฏิบัติงานของวิชาชีพพยาบาลในโรงพยาบาลผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการทำงานร่วมกันของพยาบาล มีสาเหตุความขัดแย้งมาจากปัจจัยภายในอันได้แก่ตัวบุคคลที่ทำงานปราศจากความรักความเมตตาให้อภัยต่อกันทำให้บรรยากาศการทำงานของพยาบาลขาดความสามัคคีปรองดองในหน่วยงาน ส่งผลกระทบต่อตัวผู้ปฏิบัติงานผู้ป่วยที่มารับบริการและองค์กรที่ต้องคอยจัดหาบุคลากรมาทดแทน การจะเสริมสร้างให้พยาบาลเกิดความปรองดองตอกันนั้น พบว่า หลักสาราณียธรรม 6 เป็นพุทธวิธีที่สามารถนำมาใช้ในการอยู่ร่วมกันให้เกิดความรักความสามัคคีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันและพร้อมที่จะให้อภัยกัน เป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาใช้จัดการปัญหาความขัดแย้งและทำให้เกิดความรักความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในองค์กร (Yamsuan, 2016; Sumleepun, 2017)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เป็นหน่วยงานของรัฐบาลด้านการจัดการ ศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก มีบุคลากรปฏิบัติงานทุกระดับ 1,256 คน แบ่งส่วนงานเป็นสำนัก คณะ ศูนย์ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเคยมีเหตุการณ์รุนแรง คือมีคนมาทำงานน้อย ในกิจกรรมที่สำคัญ เนื่องจากความไม่พอใจการมอบหมายงาน ทำให้คนที่มาทำงานต้องใช้เวลาทำงานมากกว่าปกติ งานจึงแล้วเสร็จ ปัญหาดังกล่าวไม่มีการรายงานเป็นลายลักษณ์อักษร มีการทะเลาะภายในกลุ่มอยู่เป็นประจำ เนื่องจากความไม่พอใจพฤติกรรมส่วนบุคคล เช่น เสียงดัง ใช้อาวุธข่มขู่ ไม่แบ่งปันอุปกรณ์ เคยมีการทำร้ายร่างกาย 3 ครั้ง พนักงานผู้ก่อเหตุ ถูกลงโทษให้ออก ผู้บริหารระดับสูง ต้องการให้แก้ไขปัญหานี้ เพราะไม่ทราบว่าเกิดเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นในบุคลากรกลุ่มนี้ ทำให้เสียภาพลักษณ์ขององค์กร การสัมภาษณ์บุคคลในหน่วยงานรับรู้และให้ข้อมูลว่าหน่วยงานของตน มีความขัดแย้งส่วนใหญ่สาเหตุจากพฤติกรรมของบุคคล และ ผลประโยชน์ บุคลากรต้องการแก้ไขเพื่อให้ลูกหลานมากขึ้น (ระดับ 3)

จากการทบทวนวรรณกรรม จึงได้พัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมพฤติกรรมความปรองดอง 10 กิจกรรม และ หลักธรรมสาราณียธรรม 6 มาพัฒนาเป็นพฤติกรรมความปรองดอง สำหรับการแก้ปัญหาความขัดแย้งของบุคลากรกลุ่มนี้

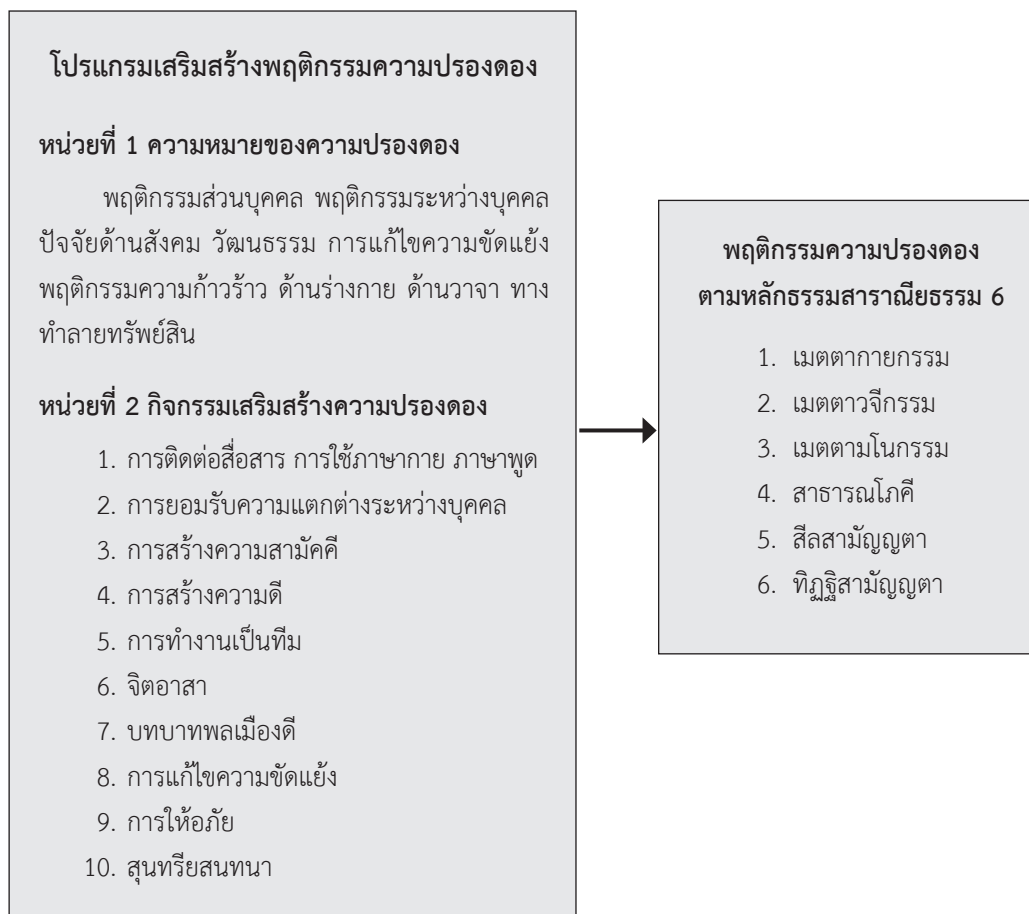
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมสร้างเสริมพฤติกรรมความปรองดองสำหรับวัยผู้ใหญ่

สมมติฐานการวิจัย

บุคคลวัยผู้ใหญ่ที่ได้เข้ารับการอบรมโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมสร้างเสริมสร้างความปรองดอง มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความปรองดองดีขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีวิจัยแบบกึ่งทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนหลังการทดลอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ พนักงานทำสวน และ พนักงานอาคารสถานที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
จำนวน 43 คน ประชากรทุกคนเป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โปรแกรมการสร้างเสริมพฤติกรรมความปรองดอง พัฒนาขึ้นจาก
ทฤษฎีทางจิตวิทยา พฤติกรรมส่วนบุคคล พฤติกรรมระหว่างบุคคล วิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งของ

กลุ่ม กิจกรรม ได้แก่ 1) การติดต่อสื่อสาร การใช้ภาษากาย ภาษาพูด 2) การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล 3) การสร้างความสามัคคี 4) การสร้างความดี 5)การทำงานเป็นทีม 6) จิตอาสา 7) บทบาทพลเมืองดี 8) การแก้ไขความขัดแย้ง 9) การให้อภัย 10) สุนทรียสนทนา

สื่อที่ใช้ในการอบรม คือ 1. หนังสือ 4 เรื่อง ผลิตโดยบริษัทไทยประกัน 1) ความดีของชายหนุ่ม 2) ความดีของชายยากจน 3) พลังของมด 4) กระต่ายน้อย 2. เรื่องเล่า หรือนิทาน จากโรงเรียนลาซาล 2 เรื่อง 1) สายลมแห่งการให้อภัย 2) วัวสามตัว 3. เกมส์ 4 เกมส์ 1) กระจกเงา 2) เรืออาร์มณ 3) สร้างบ้านสร้างเมือง 4) จิกซอร์ และ 4. เพลง 3 เพลง 1) เพลงสามัคคีชุมนุม 2) คำสัญญา 3) หมากัด

กิจกรรมที่จะนำมาสร้างเสริมให้เกิดพฤติกรรมความปรองดอง ดำเนินการโดยวิทยากรกระบวนการกลุ่ม เป็นอาจารย์พยาบาลสาขาจิตเวช ที่มีประสบการณ์ในการฝึกอบรมด้านการสร้างความสามัคคี การทำงานเป็นทีม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามพฤติกรรมความปรองดอง พัฒนาจากหลักของสารานีธรรม 6 หมายถึงธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกันถือว่าเป็นธรรมที่เป็นพลังในการสร้างความสามัคคี มีอยู่ 6 ด้าน คือ

1. **เมตตาการุณยธรรม** คือ การกระทำทางกายที่ประกอบด้วยเมตตาเช่นการให้การอนุเคราะห์ช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นไม่รังแกทำร้ายผู้อื่นจำนวน 5 ข้อ

2. **เมตตาจริยธรรม** คือ การมีวาจาที่ดี สุภาพ อ่อนหวาน พุดมีเหตุผล ไม่พุดให้ร้ายผู้อื่นทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนจำนวน 5 ข้อ

3. **เมตตาโมกขธรรม** คือ ความคิดที่ประกอบด้วยเมตตาทั้งต่อหน้าและลับหลังเป็นการคิดดีต่อกัน ไม่คิดอิจฉาริษยาหรือไม่คิดมุ่งร้ายพยาบาทหากทุกคนคิดแล้วปฏิบัติเหมือนกันความสามัคคีก็จะเกิดขึ้นในสังคมจำนวน 5 ข้อ

4. **สาราณโภคิ** คือ การรู้จักแบ่งสิ่งของให้กันและกันตามโอกาสอันควรเพื่อแสดงความรักความหวังดีของผู้ที่อยู่ในสังคมเดียวกันจำนวน 5 ข้อ

5. **ศีลสามัญญตา** คือ ความรักใคร่สามัคคีรักษาศีลอย่างเคร่งครัดเหมาะสมตามสถานะของตนมีความประพฤติสุจริตปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของหมู่คณะไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นจำนวน 5 ข้อ

6. **ทัญญูสามัญญตา** คือ การมีความเห็นร่วมกัน ไม่เห็นแก่ตัว รู้จักเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นร่วมมือร่วมใจในการสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสงบจำนวน 5 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 30 ข้อมีมาตราวัด 4 ระดับ

ความหมายของคะแนน

ปฏิบัติเป็นประจำ	3 คะแนน	หมายถึง ปฏิบัติพฤติกรรมนั้น มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	2 คะแนน	หมายถึง ปฏิบัติพฤติกรรมนั้น มากกว่า 4 ครั้งต่อสัปดาห์
ปฏิบัติบางครั้ง	1 คะแนน	หมายถึง ปฏิบัติพฤติกรรมนั้น มากกว่า 3 ครั้งต่อสัปดาห์
ไม่เคยปฏิบัติ	0 คะแนน	หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรมนั้นในหนึ่งสัปดาห์

ข้อความที่มีความหมายทางบวก		ข้อความที่มีความหมายทางลบ	
ตัวเลือก	คะแนน	ตัวเลือก	คะแนน
ปฏิบัติเป็นประจำ	3	ปฏิบัติเป็นประจำ	0
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	2	ปฏิบัติบ่อยครั้ง	1
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	1	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	2
ไม่เคยปฏิบัติ	0	ไม่เคยปฏิบัติ	3
		คะแนนเต็ม = $3 \times 30 = 90$	

การกำหนดระดับ พฤติกรรมแบ่งเป็น 3 ระดับ โดยใช้ คำร้อยละ (Best, 1997)

ระดับดี 75% ขึ้นไป (67.50–90.00 คะแนน) ระดับพอใช้ 60% ขึ้นไป (54.00–67.49 คะแนน)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดย ผ่านการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน (อาจารย์พยาบาลสาขาการพยาบาลจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 2 คน นักจิตวิทยาโรงพยาบาลสมเด็จพระยา 1 คน) ได้ค่า IOC = 0.78, 0.82 นำมาปรับปรุงตามคำแนะนำ ได้ค่า IOC = 0.85, 0.89 การตรวจสอบความเชื่อมั่น นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับพนักงานทำสวนของมหาวิทยาลัย สงขลา นครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี ได้ค่า Alpha Conbrach Coefficient = 0.82

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ก่อนการดำเนินงาน

1.1 ขออนุมัติดำเนินการวิจัยจากอธิการบดี

1.2 การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ได้เสนอโครงร่างการวิจัย ผ่านคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ได้รับการอนุมัติ เลขที่ SRU. 2557/022 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2557

1.3 ประเมินพฤติกรรมความปรองดองก่อนการวิจัย

2. ขั้นตอนงาน

2.1 ดำเนินการอบรม โดยให้กลุ่มตัวอย่างได้ทำกิจกรรม 10 กิจกรรมร่วมกันตามโปรแกรม 5 สัปดาห์ๆ ละ 6 ชั่วโมง รวม 30 ชั่วโมง

2.2 ดำเนินชีวิตการทำงาน ร่วมกันตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ใน 7 สัปดาห์ต่อมา

3. ประเมินพฤติกรรมความปรองดองหลังการวิจัย

4. สรุปจัดทำรายงานการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันตรภาคชั้น และ paired t - test

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเพศหญิง 25 คน เพศชาย 28 คน อายุเฉลี่ย 42.8 การศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับพฤติกรรมความปรองดองระดับดีหลังการอบรมเพิ่มขึ้น การเปรียบเทียบ คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการเสริมสร้างความปรองดอง 6 ด้านการหลังการอบรมคะแนนเฉลี่ยภาพรวม และรายด้านดีขึ้นกว่าก่อนการอบรม ดังตารางที่ 1,2

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของระดับพฤติกรรมความปรองดอง ก่อนและหลังเข้าร่วมการอบรม จำแนกตามระดับ

ระดับพฤติกรรม	ก่อนเข้าร่วมอบรม จำนวน (ร้อยละ) n=43	หลังเข้าร่วมอบรม จำนวน(ร้อยละ) n=43
ระดับดี 75 % ขึ้นไป (67.50-90.00 คะแนน)	13 (30.23)	28 (65.11)
ระดับพอใช้ 60 % ขึ้นไป (54.00-67.49 คะแนน)	20(46.51)	12 (27.91)
ระดับต้องปรับปรุงต่ำกว่า 60% (0-53.99 คะแนน)	10 (23.26)	3 (6.98)

ตาราง 1 พบว่า ก่อนเข้ารับการอบรมมีพฤติกรรมระดับดี จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.23 หลังเข้ารับการอบรม มีพฤติกรรมระดับดี จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.11 ก่อนเข้ารับการอบรม มีพฤติกรรมระดับพอใช้ จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.51 หลังการอบรมมีพฤติกรรมระดับพอใช้ 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.91

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมเสริมสร้างความปรองดองก่อน และหลังการทดลอง

ด้านที่	ตัวแปร	ก่อน/หลัง	$\bar{X}$	S.D.	t-test	p-value
1	เมตตากายกรรม	ก่อน หลัง	1.23 1.96	0.10 0.32	-1.39	.02*
2	เมตตาวจีกรรม	ก่อน หลัง	1.40 1.95	0.24 0.10	-3.70	.02*
3	เมตตา मनกรรม	ก่อน หลัง	1.60 1.95	0.16 0.25	-2.16	.05*
4	พฤติกรรมการรู้จักแบ่งปัน (สาธารณโภคี)	ก่อน หลัง	1.50 2.00	0.32 0.00	-2.48	.01**
5	พฤติกรรมรักใคร่สามัคคี (ศีลสามัญญตา)	ก่อน หลัง	1.58 1.96	0.28 0.10	-2.15	.05*
6	พฤติกรรมเห็นร่วมไม่เห็น แก่ตัว (ทฐิสามัญญตา)	ก่อน หลัง	1.60 1.95	0.16 0.12	- 2.06	.05*
รวม	พฤติกรรมความปรองดอง 6 ด้าน	ก่อน หลัง	1.48 1.95	0.21 0.15	-2.41	.05*

*ระดับนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความปรองดองของกลุ่มตัวอย่างภาพรวมหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

อภิปรายผล

โปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมความปรองดอง ทำให้กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยหลังการอบรม สูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนด ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาโปรแกรม ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎี และกิจกรรมการอบรม ได้วิเคราะห์สถานการณ์ที่เป็นจริงของ

กลุ่มตัวอย่าง ทำให้ได้กิจกรรมที่สามารถแก้ไขสาเหตุของพฤติกรรมได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Paratrattanamongkol (2011) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิธีการสอนศีลธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของพระสอนศีลธรรมตามโครงการของกระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มตัวอย่างคือ พระ ที่สอนศีลธรรม จำนวน 30 รูป การสำรวจความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยนำเอาข้อที่มีความถี่มากที่สุดมาจัดอบรมเพราะตรงความต้องการของผู้รับการอบรม คือ ต้องการเทคนิคการสอนที่ทันสมัย ส่วนการวิเคราะห์สถานการณ์ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีปัญหาด้านความสามัคคี ความขัดแย้ง สอดคล้องกับการวิจัยของ Saesong (2014) ศึกษา เรื่องรูปแบบการจัดการและการส่งเสริมความสามัคคีเพื่อความปรองดองกรณีศึกษาสาขาเศรษฐกิจพอเพียง คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ได้ให้ข้อเสนอแนะในการวิจัยว่าการแก้ปัญหาความแตกสามัคคีในแต่ละกรณี ต้องมีการวิเคราะห์วิจัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงสาเหตุที่แท้จริง หลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม

พฤติกรรมรายด้านมีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทุกด้าน เกิดจากการได้ร่วมกิจกรรม และสื่อที่ใช้ อธิบายได้ดังนี้ ก่อนเข้าสู่กิจกรรม วิทยากรให้กล่าวถึงประสบการณ์ต่อสถานการณ์นั้นๆ ที่ตนเองได้ประสบ หลังเข้าร่วมกิจกรรม อธิบายถึงความรู้สึกของตนเอง ที่มีความคิดสอดคล้อง และการนำไปใช้ในอนาคต

เมตตากายกรรม เมตตาวจีกรรม ใช้กิจกรรมการติดต่อสื่อสาร โดยการแสดงบทบาทสมมติ สาธิต ภาษากาย เทคนิคการฟัง การพูด ทำให้กลุ่มตัวอย่าง เห็นภาพ กระบวนการรู้สึกที่ชอบกิริยาที่สุภาพ เสียพูดที่ไม่กรรโชก และไม่ชอบสิ่งตรงข้าม

เมตตาเมโนกรรม ใช้กิจกรรม การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ใช้เกมส์เรืออารมณ์เป็นสถานการณ์ที่ เรือ กำลังจะล่ม แต่ละคนจะแสดงความรู้สึกของตนเอง เช่น ให้การช่วยเหลือ หรือละทิ้งเพื่อนๆ เรื่องเล่า สายลมแห่งการให้อภัย ทำให้เห็นประโยชน์ของการให้อภัยทำให้ทุกคนมีความสุข

สาธารณโภคี (พฤติกรรมการรู้จักแบ่งปัน) กิจกรรม การสร้างความดี การรู้จักแบ่งปันกิจกรรม บันทึกสิ่งที่เป็นความประทับใจของตนเองที่ได้เคยทำดี และ ที่ได้ชมจากหนังสือเรื่องความดีของชายหนุ่ม และความดีของชายชราอายุจน กิจกรรมจิตอาสา วางแผนว่าจะไปเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือเทศบาลในการทำความสะอาด สะพานลอยข้ามถนน เพราะสกปรกมาก

ศีลสามัญญา (พฤติกรรม ความรักใคร่สามัคคี) ปฏิบัติตามกฎหมายของหมู่คณะ ไม่เอาัดเอาเปรียบ เกมส์ การต่อจิกซอร์ - หนังสือ วัวสามตัว พลึงด บทบาทของพลเมืองดี เล่าว่าตนเองได้ทำอะไรเพื่อสังคม เช่น ช่วยประชาสัมพันธ์ข่าวสารในชุมชน

ทฤษฎีสามัญญา (พฤติกรรมเห็นร่วมไม่เห็นแก่ตัว) กิจกรรม ทำงานเป็นทีม เกมส์ สร้างบ้านสร้างเมือง ระบุว่า หากไม่ร่วมมือกันทำงานก็จะไม่ประสบความสำเร็จ

สรุป

โปรแกรมเสริมสร้างความปรองดองในการวิจัยครั้งนี้จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความปรองดอง ได้แก่พฤติกรรมส่วนบุคคล การแก้ไขความขัดแย้ง การสร้างความสามัคคี กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลถึงปัญหาและสาเหตุของกลุ่ม ร่วมกันคิดกิจกรรม รวม 10 กิจกรรม ประกอบด้วย 1) การติดต่อสื่อสาร การใช้ภาษากาย ภาษาพูด 2) การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล 3) การสร้างความสามัคคี 4) การสร้างความดี 5) การทำงานเป็นทีม 6) จิตอาสา 7) บทบาทพลเมืองดี 8) การแก้ไขความขัดแย้ง 9) การให้อภัย 10) สุนทรียสนทนา เมื่อสิ้นสุดการวิจัย กลุ่มตัวอย่างมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสริมสร้างความปรองดองดีขึ้นในภาพรวมและรายด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 นำผลการบันทึกประสบการณ์ ความรู้สึกที่กลุ่มตัวอย่างได้รับจากการดำเนินกิจกรรมมาจัดทำเป็นคลิปสั้นๆ ที่ แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้ ว่า พฤติกรรมที่ดีและไม่ดีจะส่งผลอย่างไรต่อการปฏิบัติงาน เผยแพร่สู่ประชากรในองค์กรเดียวกัน

1.2 ผู้บริหารตรวจสอบพฤติกรรมของพนักงานที่มีผลต่อความไม่ปรองดอง และจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาย อย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

ควรพัฒนาโปรแกรม เพื่อ ทำการวิจัยในกลุ่มวัยอื่น โดยเฉพาะในกลุ่มวัยเด็ก และวัยรุ่น เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในกลุ่มดังกล่าว

References

- Best, J. W. (1997). *Research in Education*. (3rd ed). NJ: Prentice- Hall.
- Daryl R. Van Tongeren et al. (2012). Forgiveness Increases Meaning in Life. *Social Psychological and Personality Science* 2012, 6(1), 47-5
- Kalayanamitr. (2016). *P.D.008. The Buddha Teaching II*. Search on 20 March 2016 from <https://www.puttha.com>.
- Kathawanich, T. (2003). *General Psychology*. Bangkok: Se-education.
- Phrapalad Somchai Damnoen (Payogo). (2018). Buddhist Integrated Communications to Care for Prenatal Preparation of Foreign Services in Samphran Hospital, Nakhon Pathom Province. *Journal of MCU Nakondhat*, 5(1), 16-29.
- Phrarattanamongkol. (2011). *Training Curriculum Development on Ethic Teaching Method in junior secondary school level According to the Ministry of Education Project*. The Doctor of Education Degree in Adult Education. Srinakarinwirot University. Bangkok. Thailand.
- Rungthongbaisuree, S. (2013). Problems of Conflict and suitable solutions In Pathumthani Province. A research report of the Technology Rajmongkol Thunyaburi University.
- Saesong, M. (2014). *The Modeling of Unity Management for Reconciliation: A case study of Sufficiency Economic Students*. Faculty of Management Ubon Ratchathani University.
- Sumleepun, S. (2017). A Way to the Application of Saraniyadhamma for Conflict Management between Port Authority of Thailand and Employees. *Journal of MCU Peace Studies*, 5(Special), 443-456.
- Wattanasup, W. (2007). *Conflict: concept and conflict management*. (3rd ed). Nonthaburi: Pimpaluk publishing.
- Yamsuan, N. (2016). The Application of Saraniyadhamma for Enhancing the Reconciliation in the Works of the Registered Nurses in Bangsai Hospital, Ayutthaya Province. *Journal of MCU Buddhapanya Review*, 1(1), 50 – 62.